

Сердюк О. І., к. е. н., доцент
Полтавська державна аграрна академія

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ТА МЕХАНІЗМ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Головною передумовою реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» є суспільний договір між владою, бізнесом та громадянським суспільством, де кожна сторона має свою зону відповідальності [3]. Для цього влада бере на себе відповідальність провести реформи, забезпечити баланс інтересів між громадянським суспільством, державою і бізнесом, просто прозоро та якісно працювати за новими підходами, гарантувати дотримання прав людини; а бізнес – підтримувати та розвивати державу, бізнес-середовище та громадянське суспільство, сумлінно сплачувати податки, здійснювати ефективні інвестування в економіку держави, дотримуватися принципів чесної праці та конкуренції. Відповідальність громадянського суспільства – контролювати владу, жити відповідно до принципів гідності та неухильно додержуватися Конституції України та законів України.

Громадський контроль мають право здійснювати об'єднання громадян, громадські ради/колегії, засоби масової інформації, окремі громадяни.

У науковій літературі сформувались різні підходи до розгляду сутності та основних функцій громадського контролю над органами влади. Погодимося з Бублій М. П. – абсолютна більшість сучасних дослідників сходяться на думці, що громадський контроль – це діяльність інститутів громадянського суспільства та окремих громадян, спрямована на встановлення відповідності дій органів державної влади нормам законодавства, а також на коригування виявлених відхилень [2, с. 16].

Автори законопроекту про громадський контроль 2737-1 від 13.05.2015 пропонують розглядати громадський контроль як суспільну діяльність громадських об'єднань, предметом якої є

здійснення нагляду за відповідністю діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб Конституції України, законам України, іншим нормативно-правовим актам та за дотриманням ними державної дисципліни [4].

На нашу думку громадський контроль можна визначити як нагляд громадськості за діяльністю органів державної влади, місцевого самоврядування та їх посадових осіб, її перевірка на відповідність проголошеним цілям (завданням), коригування цієї діяльності і самих цілей (завдань). Метою громадського контролю є підвищення якості послуг, захист і забезпечення прав і свобод людини.

Особливістю громадського контролю є забезпечення такої класичної складової процесу контролю як вироблення стандартів і критеріїв (формування цілей) вищими державними інституціями.

При здійсненні громадського контролю, в залежності від його об'єкту, застосовуються як ресурсний (об'єкти контролю – фінансові, матеріальні, трудові інформаційні ресурси тощо) так і процесний підходи (об'єкти контролю – управлінські процеси, рішення).

Аналіз практики здійснення громадського контролю дозволив О. О. Борбунюку виділити такі його форми: 1) участь суб'єктів громадського контролю в роботі консультативно-дорадчих органів об'єктів громадського контролю; 2) подання індивідуальних або колективних звернень громадян; 3) подання запитів, зокрема, на отримання публічної інформації; 4) заслуховування звітів про результати роботи; 5) громадські слухання; консультації з громадськістю; 6) публічні громадські обговорення; 7) вивчення громадської думки; 8) громадський моніторинг; 9) громадська експертиза; 10) громадські перевірки; 11) громадські розслідування; 12) подання позовів до суду щодо призупинення або скасування рішень суб'єктів владних повноважень; 13) безпосередня участь в управлінні державними справами (доступ до засідань колегіальних органів владних повноважень та проведення громадських слухань) [2, с. 128].

Зазначений список є далеко не вичерпним і не однорідним. Ряд форм громадського контролю знаходяться за межами

правової регламентації.

Оскільки громадський контроль розглядається як спосіб залучення населення до управління суспільством та державою, серед різноманіття форм громадського контролю доцільно виділити: інструменти безпосереднього контролю (громадська експертиза, громадські перевірки, громадські розслідування тощо); інструменти співпраці (членство у виконавчому комітеті на громадських засадах, членство у наглядових радах комунальних підприємств, залучення до роботи в тимчасових контрольних комісіях ради тощо); форми участі громадськості в управлінні (місцеві ініціативи, громадські слухання, загальні збори).

В стратегічній перспективі участь громадськості в управлінні має стати домінуючим інструментом громадського контролю, що дозволить сприймати та реалізувати громадський контроль як громадську участь найвищого рівня. Погляд громадянського суспільства на ті чи інші проблеми має бути вирішальним для прийняття рішень органами державної влади та місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Борбунюк О. О. Форми громадського контролю як засобу забезпечення законності нормативно-правових актів у державному управлінні / О. О. Борбунюк // Часопис Київського університету права. – 2015. – № 1. – С. 127-132.

2. Бублій М. П. Особливості здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування / М. П. Бублій. – Международный научный журнал. – 2016. – № 5. – С. 14-18.

3. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс] / Президент України; Указ, Стратегія від 12.01.2015 № 5/2015. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/5/2015>.

4. Проект Закону про громадський контроль [Електронний ресурс] / Верховна рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55101.